
Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गार्चनविध्युपदेशम् १

Document Information



Text title : Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

File name : IshvaraproktaMshivalingArchanavidhyupadesham1.itx

Category : shiva, pUjA, upadesha, advice, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | IshvarAkhyah dashamAMshaH | adhyAyaH 45 | 1-59||

Latest update : September 8, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 9, 2024

sanskritdocuments.org



ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવલિંગાર્ચનવિધ્યુપદેશમ્ ૧



(શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરાખ્યે)

- શિવગૌરીસંવાદે -

ઈશ્વરઃ (ઉવાચ)

વિસ્તરેણ પ્રવક્ષ્યામિ શિવલિંગાર્ચનક્રમમ્ ।

ષડક્ષરેણ ન્યાસાદિ કૃત્વા પૂર્વોક્તમાર્ગતઃ ॥ ૧ ॥

લઘુન્યાસેન વા સમ્યક્ પઞ્ચાંગેન યથા વિધિ ।

પીઠાન્તં પૂજનં કૃત્વા પૂજકો ભસ્મભૂષિતઃ ॥ ૨ ॥

ભૂશુદ્ધિં ભૂતશુદ્ધિં ચ કૃત્વા વાઙ્મય સ્વશક્તિતઃ ।

સ્થાવરે ચેદ્વારચણ્ડાણેશસ્કન્દપૂર્વકાન્ ॥ ૩ ॥

અસ્ત્રેણ દિગ્બન્ધનાદિ કૃત્વા હૃત્વા ચ પાવકે ।

ભવાદૈર્ઘ્યમભિશ્ચાવાહાહુતીઃ સમિધશ્ચરુમ્ ॥ ૪ ॥

સ્વસૂત્રોક્તેન માર્ગેણ સ્થાપ્ય વહ્નિ પૃથગ્ચજેત્ ।

પઞ્ચત્વક્ષ્પલ્લવોપેતમગ્રણં કુમ્ભમેવ હિ ॥ ૫ ॥

સમ્પૂર્ણ શુદ્ધૈરમ્ભોભિરાપૂર્ણ વિધિવત્તદા ।

તણ્ડુલેષુ વિધાયૈવં પુણ્યાહં વાચયેત્તતઃ ॥ ૬ ॥

તતો વૈ પ્રોક્ષ્ય મૂલેન સાસ્ત્રેણ પ્રણવેન હિ ।

પ્રાક્ પદ્મરૂપાલાંશ્ચ પૂજ્ય ધૂપાદિભિઃ ક્રમાત્ ॥ ૭ ॥

અન્તર્ગૃહં પ્રવિશ્યૈવં લિંગં સમ્પૂજયેત્તતઃ ।

સમુત્તાર્ય યદાવાસો નિર્માલ્યં તદ્બહિસ્ત્યજેત્ ॥ ૮ ॥

ચણ્ડેશાયેતિ તદ્દનુ ઝંનમેત્યાદિપૂર્વકમ્ ।

તિલતૈલૈઃ પઞ્ચગવ્યૈસ્તથા પઞ્ચકૃતૈરપિ ॥ ૯ ॥

શાલિપિષ્ઠૈસ્તથા કલ્કૈર્ગન્ધપુષ્પોદકૈરપિ ।

બહિર્જાતામ્નકુમ્ભરુદ્રસૂક્તોદકૈરપિ ॥ ૧૦ ॥

અભિષિગ્ચેચ્ય લિંગે હિ યથાવિભવમેવ હિ ।

સ્નાનકાલે પ્રકુર્વીત વાધારાવં મનોહરમ્ ॥ ૧૧ ॥

તતઃ શરૂખોદકેનેશં અભિષિગ્ચેચ્ય મૂલતઃ ।

વાસોડભિવેષ્યિત્વેશં ગન્ધૈર્લિખ્યેત લિંગકમ્ ॥ ૧૨ ॥

ત્રિપુણ્દ્રં દાપયેલ્લિંગે ધૃતદીપાવલીમપિ ।

ભિલ્વપત્રૈસ્તથોત્તાનૈરુત્તરાગ્રૈરથાર્થયેત્ ॥ ૧૩ ॥

શતાષ્ટનામસરૂખ્યાભિઃ કુસુમૈર્માલિકાદિભિઃ ।

ધૂપં દીપં ચ નૈવેદ્યં તામ્બૂલમુપચારકમ્ ॥ ૧૪ ॥

છત્રયામરમાયૂરવ્યજનાદશકૈરપિ ।

પ્રણવાદ્યેન મન્ત્રેણ તલ્લિંગે ચાપિ ભક્તિતઃ ॥ ૧૫ ॥

નીરાજનં નૃત્તગીતં વાદ્યં નત્વા પ્રદક્ષિણાઃ ।

સ્તોત્રં ચેતિ સમાસેન સ્થાવરેષુ વિધિઃ શિવે ॥ ૧૬ ॥

તતો દેવીં ગણેશં ચ સ્કન્ધચણ્ડેશ્વરાદિકાઃ ।

તત્તન્મન્ત્રેણ મેધાવી તલ્લિંગૈશ્ચ નમોડન્તકૈઃ ॥ ૧૭ ॥

(તત્તન્મન્ત્રેણ મેધાવી તલ્લિંગૈઃ મન્ત્રૈઃ) ॥ ૧૭ ॥

ઉપચારૈશ્ચ શિવવત્પૂજ્યાસ્તેડમી ગણેશ્વરાઃ ।

મૂલબેરં તુ સમ્પૂજ્યં પ્રોક્ષણં ધાતુબેરકે ॥ ૧૮ ॥

ઉપચારૈર્યથાપૂર્વં કુર્યાન્નીરાજનં પૃથક્ ।

દેવ્યૈ પૂર્વં ગણેશં ચ સ્કન્દં ચણ્ડેશ્વરં વૃષમ્ ॥ ૧૯ ॥

નૃત્તેશં દક્ષિણામૂર્તિં સોમાસ્કન્દં સમાચરેત્ ।

શિવસ્ય સર્પિષા પ્રોક્તં સ્નાનં વાપિ સ્થિરે ચરે ॥ ૨૦ ॥

તાવતા મધુના ચૈવ દધ્ના ક્ષીરેણ તાવતા ।

સહસ્રધારાશતકં શરૂખૈર્ગોશરૂંગજૈર્જલૈઃ ॥ ૨૧ ॥

પગ્ચવિંશતિમૂર્તીનામેવં પૂજા ત્રિમૂર્તિષુ ।

ભૈરવસ્યાન્તિમા પૂજા કાર્યા રાત્રૌ દિવાપિ હિ ॥ ૨૨ ॥

નિત્યાદપિ દ્વિગુણિતાં કુર્યાત્પૂજાં તથોત્સવે ।

માસક્ષાયનયોરેવં ગ્રહણે સોમસૂર્યયોઃ ॥ ૨૩ ॥
 પર્વાણ્યપિ વિશેષેણ ચરેષૂદ્ધર્તનં ચરેત્ ।
 પચ્ચામૃતાનાં સ્નપને ચૈવમભ્યડ્ગકે શિવે ॥ ૨૪ ॥
 સ્નાનં કૃલશતં જ્ઞેયમભ્યડ્ગે પચ્ચવિંશતિઃ ।
 કૃલાનાં દ્વે સહસ્રે તુ મહાસ્નાનં પ્રકીર્તિતમ્ ॥ ૨૫ ॥
 પ્રતિષ્ઠાસુ મહાસ્નાનં સ્થિરે ચાભ્યડ્ગકં શિવે ।
 સ્નાપયીત વિધાનેન પ્રતિષ્ઠાસુ ચ પર્વણિ ॥ ૨૬ ॥
 પ્રદોષે સોમવારે ચ ચતુર્દશ્યષ્ટમીષુ ચ ।
 પૂજૈવં દ્વિગુણા કાર્યા શિવરાત્ર્યાં તુ ચામસુ ॥ ૨૭ ॥
 ષટ્ત્રિકાલેષ્વેવમેવં ષટ્કાલે કાલ ઉચ્યતે ।
 પ્રાતઃ સડ્ગવમધ્યાહ્નઃ પ્રદોષોઽથ નિશીથિની ॥ ૨૮ ॥
 અરુણોદયકાલશ્ચ ષટ્કાલઃ સ્થાવરાર્ચને ।
 પ્રાતર્મધ્યાહ્નસાયાહ્ને પૂજા સ્થાવ્યરલિડ્ગકે ॥ ૨૯ ॥
 વર્જયિત્વા નિશીથં ચ માઘકૃષ્ણચતુર્દશીમ્ ।
 પ્રતિષ્ઠાસુ ત્રિગુણિતં સ્થાવરે પૂજનં ભવેત્ ॥ ૩૦ ॥
 દૈવે ચાર્ષે સ્વયમ્ભૂતે ભિન્ને ભગ્નેઽથ સન્ધિતે ।
 પૂજાં માણ્ડલિકીં કુર્યાત્ ત્રિગુણં હોમતર્પણમ્ ॥ ૩૧ ॥
 દ્વિજાનાં ભોજનં ચૈવ ચતુર્ગુણિતમાચરેત્ ।
 સ્થાવરે જડ્ગમે ચૈવ એષ સામાન્યતો વિધિઃ ॥ ૩૨ ॥
 ચરે વા સ્થાવરે વાપિ મૂર્તીનાં પૂજનં ભવેત્ ।
 સર્વોપચારૈરાધ્ય મધ્યે વત્સ તત્તોઽર્યયેત્ ॥ ૩૩ ॥
 પ્રથમેઽષ્ટલે મૂર્તીઃ યજેત્તત્પુરુષાદિકાઃ ।
 દિક્ષત્રેષુ ગણશ્રેષ્ઠાનીશં મધ્યે સમર્ચયેત્ ॥ ૩૪ ॥
 પીતાસિતશ્ચેતરક્તપત્રભાશ્ચતુરાનનાઃ ।
 વરાભયમૃગાંશ્ચૈવ પરશું ભિભ્રતીઃ કરૈઃ ॥ ૩૫ ॥
 કોણપત્રેષુ મધ્યે ચ નિવૃત્યાધાઃ કલા યજેત્ ।
 નિવૃત્તિશ્ચ પ્રતિષ્ઠા ચ વિદ્યા શાન્તિસ્તથૈવ ચ ॥ ૩૬ ॥

શાન્ત્યતીતા કલાઃ પ્રોક્તાસ્તેજોરૂપાઃ ક્રમાત્તથા ।
 આગ્રેય્યાં પૂર્વ વાયવ્યાં મધ્યે દિક્ષુ ચ પૂજયેત્ ॥ ૩૭ ॥
 કેસરેષુ ષડ્ડગાનિ દ્વિતીયેઽષ્ટદલે પુનઃ ।
 અનેનાથન્તમનુના યજેદેવાન્ પ્રદક્ષિણમ્ ॥ ૩૮ ॥
 અનન્તસૂક્ષ્મનામાનિ શિવોત્તમમનન્તરમ્ ।
 એકનેત્રં ચૈકરુદ્રં ત્રિમૂર્તિં તદનન્તરમ્ ॥ ૩૯ ॥
 શિતિકર્ણં ગણશ્રેષ્ઠં શિખર્ણિનમિતિ ક્રમાત્ ।
 નીલપીતસિતારક્તકૃષ્ણધૂસરસાગ્જનાઃ ॥ ૪૦ ॥
 કિરીટાર્પિતબાલેન્દ્રૂન્ પદ્મસ્થાન્ નગભૂષણાન્ ।
 ત્રિણેત્રાન્ શૂલવજ્રેષુ ચાપહસ્તાન્ મનોહરાન્ ॥ ૪૧ ॥
 તતોઽચ્યેદ્રણશ્રેષ્ઠાન્ તૃતીયેઽષ્ટદલે પુનઃ ।
 ઉમા ચણ્ડેશ્વરો નન્દી મહાકાલો ગણેશ્વરઃ ॥ ૪૨ ॥
 વૃષભો ભૃંગી ચ રિટિરિત્યેવં તાન્ ચ યથાક્રમમ્ ।
 ઉત્તરં દલમારભ્ય પીતનીલારુણાસિતાન્ ॥ ૪૩ ॥
 ઉક્તાન્ હિ વર્ણાતઃ શ્વેતપાટલાન્ ક્રમતઃ સુધીઃ ।
 ચતુરશ્રે ગણશ્રેષ્ઠ પૂર્વદિક્ક્રમતો યજેત્ ॥ ૪૪ ॥
 ઇન્દ્રં સુરાધિપં પીતં વજ્રહસ્તં સવાહનમ્ ।
 અગ્નિં તેજોઽધિપં રક્તં શક્તિહસ્તં સુભૂષિતમ્ ॥ ૪૫ ॥
 યમં પ્રેતાધિપં કૃષ્ણં દણ્ડહસ્તં સમર્થયેત્ ।
 રક્ષોઽધિપં નિરૃતિં ખડ્ગહસ્તં બલોન્નતમ્ ॥ ૪૬ ॥
 પાશહસ્તં સુશુભ્રાડ્ગં વરુણં યાદસાં પતિમ્ ।
 વાયું પ્રાણાધિપં ધૂમ્રં અકુશાઢ્યકરં યજેત્ ॥ ૪૭ ॥
 યક્ષાધિપં કુબેરં ચ શુક્લવર્ણં ગદાધરમ્ ।
 વિદ્યાધિપં તથેશાનં શ્વેતં શૂલકરં યજેત્ ॥ ૪૮ ॥
 નાગાધિપં તથાનન્તં ગૌરં ચ શ્રીગલં યજેત્ ।
 લોકાધિપં વિદ્યાતારં રક્તપદ્માસનં યજેત્ ॥ ૪૯ ॥
 અકુશં રક્તવર્ણં ચ શુક્લવર્ણં ગદાં યજેત્ ।
 ત્રિશૂલં નીલવર્ણં ચ યજેદગ્રે સમાહિતઃ ॥ ૫૦ ॥

રથાડ્ગં કુરુવિન્દાભં પદ્મં રક્તં સમર્થયેત્ ।
 લોકપાલાયુધાન્યેવં કથિતાનિ તવાનધ ॥ ૫૧ ॥
 ય એવં પૂજયેદેવં સ સદ્યઃ શિવતાં વ્રજેત્ ।
 યદ્યશક્તશ્ચરે વાપિ સ્થાવરે વા ગણેશ્વર ॥ ૫૨ ॥
 કેવલં પઞ્ચમનુભિઃ પાદાર્ધાર્ચમનીયકમ્ ।
 મૂલેન ત્ર્યમ્બકેનાપિ શિવમાવાહ્ય પૂજયેત્ ॥ ૫૩ ॥
 શતાષ્ટોત્તરસંખ્યાકં જપેત્તત્ર ષડક્ષરમ્ ।
 ભવાયેતિ તથૈવાષ્ટનામભિઃ પૂજયેત્તતઃ ॥ ૫૪ ॥
 મૂલેન ધૂપદીપાદિનૈવેદ્યં ચ વિસર્જનમ્ ।
 સ્ત્રીશૂદ્રાણાં નમોઽન્તેન પૂજનં પરિકીર્તિતમ્ ॥ ૫૫ ॥
 પ્રણવાદ્યન્તવર્ણેન યતિઃ પઞ્ચાક્ષરેણ હિ ।
 પૂજયેત્સ્લિંગમીશાનમન્યેષાં ચ યથાવિધિ ॥ ૫૬ ॥
 નાસ્તિ લિંગાર્ચનસમં તપસ્ત્રિભુવનેશ્વરિ ।
 યદ્યાચરત્યેવમેવમાપ્રાણાન્તં ગણોત્તમ ॥ ૫૭ ॥
 સ એવ રુદ્રગણપઃ સ રુદ્રઃ સ ચ શામ્ભવઃ ।
 તદેકસ્મિન્ દિને ત્યક્ત્વા પઞ્ચાબ્દં નરકં વ્રજેત્ ।
 યદ્યેકસ્મિન્ દિને ત્યક્ત્વા પઞ્ચાબ્દં નરકં વ્રજેત્ ॥ ૫૮ ॥
 એવં સ્થિરાચારપરો હિ લિંગં
 સમ્પૂજયન્ ભુવિ મુને વરભોગભાક્ સ્યાત્ ।
 દૈવી તથા સ ચ ગતિં લભતેઽનુરૂપાં
 મુક્તોઽથ ભક્તિપરમો મયિ સત્યમેવ ॥ ૫૯ ॥

॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવલિંગાર્ચનવિધ્યુપદેશં ૧ સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । ઈશ્વરાખ્યઃ દશમાંશઃ । અધ્યાયઃ ઋપ ચરસ્થાવરલિંગાર્ચા । ૧-૫૯ ॥

- .. shrIshivarahasyam . IshvarAkhyah dashamAMshaH . adhyAyaH 45 charasthAvarali NgArchA . 1-59..

Notes:

Śiva શિવ describes the procedures of worshipping Him through Śivaliṅga શિવલિંગ્ગ wrt moveable i.e. a Caraliṅga ચરલિંગ્ગ or Stationary i.e. a Sthāvaraliṅga સ્થાવરલિંગ્ગ. He mentions about the worship especially during Parva પર્વ, Pradoṣa પ્રદોષ, Somavāra સોમવાર, Catuṛdaśī ચતુર્દશી, Aṣṭami અષ્ટમી, Śivarātri શિવરાત્રિ, Śaṭkāla ષટકાલ etc.

Proofread by Ruma Dewan

——
Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

pdf was typeset on September 9, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

